

วิถีทางเข้าสู่อาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาทาง คหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

The Way Toward Self - Employment Careers of Home Economics Graduates Vocational College

อรอนงค์ สุวรรณจักร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาวิถีทางเข้าสู่อาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา 2. ศึกษากระบวนการจัดการและวิธีการดำเนินงานอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา 3. ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์วิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบอาชีพอิสระผู้ให้ข้อมูลถูกคัดเลือกจากผู้ที่จบการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์วิทยาลัยอาชีวศึกษา สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ สาขาคหกรรมทั่วไป สาขาผ้าและเครื่องแต่งกาย ที่ประกอบอาชีพอิสระไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผ่านการสัมภาษณ์ และการสังเกต โดยระหว่างการสัมภาษณ์ จะใช้การบันทึกเทปในระหว่างการสนทนา การจดบันทึก และสังเกตพฤติกรรม การวิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์

เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 15 คน ประกอบด้วยผู้ที่เริ่มต้นธุรกิจใหม่ 13 คน และการดำเนินธุรกิจครบถ้วน จำนวน 2 คน มีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกประกอบธุรกิจ 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ความต้องการส่วนตัว การได้ทำในสิ่งที่รักและมีความถนัด ศักยภาพและความสามารถของผู้ประกอบการ ประสบการณ์ และอายุ (2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย รายได้ โอกาสและการแข่งขัน ศักยภาพของธุรกิจ และครอบครัว สำหรับระบบการจัดการและวิธีการดำเนินงาน คือ ลักษณะเจ้าของคนเดียว ด้านหน้าที่พบว่า มีการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการตลาด (2) ด้านการเงิน (3) ด้านการผลิต (4) ด้านบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ การแข่งขันสูง ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจในปัจจุบัน และผู้ที่จบการ

* หลักสูตรอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ที่ประกอบอาชีพอิสระยังไม่มี ความรู้ด้านการตลาดเพียงพอ ปัญหาทางการเงินได้แก่ การไม่ได้จัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบเนื่องจากเป็นการ ดำเนินงานแบบเจ้าของคนเดียว ปัญหาการผลิต ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากรที่มีคุณภาพในการผลิตสินค้าหรือ บริการทำให้สินค้าหรือบริการเกิดการขาดประสิทธิภาพ ที่ตรงตามความต้องการ บทสรุปและวิจารณ์: ผลการ วิจัยจะเป็นแนวทางหรือเส้นทางการเข้าสู่อาชีพอิสระ ทางเศรษฐศาสตร์ของผู้ที่จบการศึกษาทาง เศรษฐศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

คำสำคัญ: อาชีพอิสระ เศรษฐศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to study 1. The way of independent career of home economics graduates. 2. The management system and how to operate an independent career of home economics graduates. 3. Barriers to independent occupation of home economics graduates Vocational College.

The tool was qualitative research conducted in in-depth interviews with independent professionals who provide information selected by home economics graduates. Vocational colleges Department of Food and Nutrition General house Clothing and Apparel at least 5 years of independent career through interview and observation. During the interview It will use taped recording during the conversation, taking notes and observing behaviors. Data analysis Content Analysis

The results of the study found that those who graduated from home economics The 15

vocational colleges include 13 new starters and 2 family businesses. There are two reasons for choosing a business: (1) Personal needs To do what love and aptitude. Potential and ability of entrepreneurs, experience and age (2) External factors include income, opportunity and competition. Business and family potential. The management system and operation method are the same front-end owners who have found 4 operations: (1) Marketing (2) Financial (3) Production (4) Personnel the problems and obstacles found are high competition. Current economic uncertainty and home economics graduates who are self-employed do not have enough marketing knowledge. Financial problems include: Not being systematically accountable for operating manufacturing problems are problems of quality personnel in producing goods or services, resulting in ineffective products or services that meet the needs. Conclusions and Criticism: The findings will guide or guide the career pathway in home economics. Of those who graduated in home economics. Vocational colleges

Keywords: Self - Employment Careers, Home Economics

บทนำ

จากแนวโน้มการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับการ เรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนได้ปฏิบัติเรียนรู้แบบบูรณาการทักษะเข้าในการ

เรียนเนื้อหาหลักด้านวิชาการ จึงกลายเป็นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการ และความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการทำงานและการดำเนินแนวคิดข้างต้นเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่สำหรับประเทศไทย ซึ่งโอกาส (Opportunity) ด้านนโยบาย SMEs เป็นช่องทางพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้สอดคล้องกับทิศทางของประเทศในการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม แผนพัฒนาการศึกษา สป.ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) เพื่อการยกระดับความรู้พื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ได้บัญญัติถึงสิทธิด้านการศึกษาของประชาชนโดยกำหนดให้ “บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ทำให้แนวโน้มจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเพิ่มขึ้นลำดับอันจะส่งผลให้ความต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

นโยบายการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระโดยมุ่งเน้นให้ผู้กำลังศึกษาอยู่เกิดแนวคิดในการพึ่งตนเองเป็นพื้นฐานมากกว่าการมุ่งรับราชการ หรือการเป็นลูกจ้างเอกชนเพียงอย่างเดียว ถือเป็นความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมการทำงานของคนไทย อย่างไรก็ตามการให้ความรู้เทคนิควิธีการด้านการจัดการแต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่ทัศนคติค่านิยม ความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพของกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ ยังมิได้เปลี่ยนแปลง ไปในทิศทางที่เอื้ออำนวยสอดคล้องกับอาชีพการประกอบอาชีพ จึงจำเป็นต้องอยู่ที่สถาบันการศึกษาจะต้องมีส่วนในการพัฒนาเสริมสร้างความพร้อมทางด้านจิตใจของกลุ่มเยาวชนให้มีค่า

นิยมสอดคล้องกับกลุ่มผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในสังคมควบคู่ไปกับการให้ความรู้ทักษะด้านการจัดการเพื่อ ความสำเร็จในการดำเนินวิถีชีวิตในเส้นทางอาชีพใหม่ของสังคมไทย จากข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั่วประเทศ สาขาคหกรรมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) จำนวน 3,174 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 1,759 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 4,906 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558) จากข้อมูลสถิติดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงการว่างงานหรือการทำงานไม่ตรงกับสาขาที่จบการศึกษามาของบัณฑิตเหล่านี้ไม่น้อย อันเนื่องมาจากตลาดแรงงานที่รองรับบัณฑิตเหล่านี้คือ ภาครัฐและภาคเอกชนนั้นวันจะมีข้อจำกัดมากขึ้นปัญหาการว่างงานนั้นมีผลกระทบทั้งต่อประเทศโดยรวมและต่อบุคคลที่ไม่มีความรู้หรือทำงานไม่ตรงกับสายงานที่เรียนมาและย่อมส่งผลให้ผลผลิตการผลิตของประเทศต่ำลง

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 12 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาธุรกิจขนาดใหญ่ ก่อให้เกิดปัญหาความเจริญแบบกระจุกตัว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงสนับสนุนการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ในการแก้ปัญหาความเจริญแบบกระจุกตัว โดยเปลี่ยนแปลงจากการเน้นพัฒนาธุรกิจขนาดใหญ่ เป็นการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมในชุมชนที่อยู่ต่างจังหวัดมากขึ้น เน้นการพัฒนาและบริหารประเทศเพื่อสร้างการพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เพื่อให้คนในชุมชนมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง สนับสนุนให้ชุมชนมีอาชีพในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการประกอบอาชีพในแต่ละชุมชน เป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมในชุมชน หลักในการพัฒนาชนบทจึงมุ่งให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการและการดำเนินการในรูปขององค์กรประชาชน เพื่อให้

ประชาชนในหมู่บ้านช่วยเหลือตนเอง และสนับสนุนให้หมู่บ้านเกิดการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น โดยหยิบเอาผลผลิตทางการเกษตรในชุมชนมาทำการแปรรูปเพื่อผลิตเป็นสินค้าในชุมชน สุรนาท ชมะณะรงค์ (2548) กล่าวว่า การพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมในชุมชนนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างยิ่ง เพราะก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพและรายได้ให้กับคนในชุมชนและการพัฒนาประเทศโดยรวม Samuel (1995) กล่าวถึง บทบาทของธุรกิจขนาดย่อมในชุมชนมีส่วนสำคัญในการสร้างงานสร้างอาชีพ ทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่สังคมแล้วยังส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมด้วย

กว่าหลายปีมาแล้วที่อาชีพอิสระหรือการประกอบการ จัดเป็นกลุ่มอาชีพที่อยู่ในความสนใจของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ น้อยมากในระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของค่านิยมและวัฒนธรรมไทยในอดีตทำให้สถานภาพทางสังคมของผู้ประกอบอาชีพอิสระดูต่ำกว่าอาชีพการรับราชการและการเป็นพนักงานลูกจ้าง การประกอบอาชีพอิสระมักจะไม่เป็นทางเลือกของกลุ่มผู้มีพื้นฐานการศึกษาไม่สูงนักผู้ที่จบการศึกษาในระดับสูงและระดับกลางมักจะเลือกทำงานในภาครัฐหรือธุรกิจภาคเอกชนเป็นหลัก (พรชัย บัวเกิด, 2537) ต่างกับปัจจุบันการประกอบอาชีพอิสระหรือการประกอบการนั้นเป็นอาชีพที่มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้ความสนใจใฝ่ใจการประกอบอาชีพอิสระทางคหกรรมศาสตร์มากยิ่งขึ้น และส่วนใหญ่ก็ต่างประสบความสำเร็จ การประกอบอาชีพอิสระหรือธุรกิจส่วนตัวเป็นทางเลือกหนึ่งที่ได้รับความนิยมนำมาใช้แก้ปัญหาการว่างงาน ซึ่งในระยะหลังแนวโน้มของบัณฑิตที่สนใจการประกอบอาชีพอิสระย่อมเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2545) แต่ด้วยศักยภาพของชุมชนเองรัฐจึงจำเป็นต้องเป็นพี่เลี้ยงในช่วงแรกและควรเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนรูปแบบการบริหารจึงจะช่วยสร้างการพัฒนาธุรกิจชุมชนได้ รัฐไม่ควรเป็นผู้ชี้นำ

เหมือนในช่วงที่ผ่านมา เพราะการชี้นำไม่ทำให้เกิดการพึ่งตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดแรงจูงใจที่จะทำให้เพื่อตนเองในการดำเนินธุรกิจชุมชน (Boemer, 1992) อย่างไรก็ตาม ธุรกิจรายย่อยในชุมชนยังจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nhantumbo (2001) ที่พบว่า การบริหารจัดการที่เกิดจากคนในชุมชนจะทำให้เกิดรูปแบบการจัดการที่เหมาะสมในการดำเนินธุรกิจในระยะยาวได้ ปัญหาของธุรกิจรายย่อยในชุมชนส่วนใหญ่จึงเป็นการขาดข้อมูลในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลของธุรกิจตนเอง คู่แข่ง และลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Galinno (2002) ที่แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของข้อมูลในการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานของธุรกิจรายย่อยในชุมชน

ข้อมูลจากสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพบว่า วิสาหกิจรายย่อยที่จำแนกตามภูมิภาคในปี พ.ศ. 2551 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนวิสาหกิจรายย่อยมากที่สุด จำนวน 590,778 ราย แม้ว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีสัดส่วนของผู้ประกอบการรายย่อยมากที่สุด แต่ประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลับเป็นผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าทุกภาค ดังเช่น งานวิจัยของ สุรนาท ชมะณะรงค์ (2548) ที่พบว่า แรงงานภาคอุตสาหกรรมมาจากแรงงานส่วนเกิดในภาคเกษตรกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่เดิม เพียงแต่ว่าเหมือนหมดฤดูการทำการเกษตรก็จะเข้าสู่อุตสาหกรรม การวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษารูปแบบการประสบความสำเร็จที่ยั่งยืนของผู้ประกอบการรายย่อย

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้ตระหนักถึงสถานการณ์และความเสี่ยงซึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภายในประเทศ โดยเฉพาะภาวะผันผวนด้านเศรษฐกิจพลังงานและภูมิอากาศ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างชัดเจนต่อประเทศไทยทั้งเชิงบวกและลบ ดังนั้นทิศทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้หลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นการใช้จุดแข็งและศักยภาพที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ภายในประเทศที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตภาคเกษตร และการประกอบการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวในการเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลก และภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ เพื่อสามารถใช้โอกาสที่เกิดขึ้นและเพิ่ม ภูมิคุ้มกันของทุนที่มีอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม และเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องสร้างความพร้อมสำหรับเชื่อมโยงด้านกายภาพทั้งโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพคน การเสริมสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย

ดังนั้น การศึกษาถือเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งการประกอบอาชีพนั้นจะทำให้มนุษย์เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนมีคุณค่า เพราะได้แสดงความสามารถในการพึ่งตนเองและเลี้ยงดูครอบครัว เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

การประกอบอาชีพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบันที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งอาชีพต้องสนองความต้องการในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านสังคม และจิตใจ ดังนั้น การเลือกอาชีพจึงมีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตของบุคคล เพื่อที่จะประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ตรงกันข้ามถ้าการเลือกอาชีพได้ไม่

เหมาะสมก็มีโอกาสที่จะไม่ประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในอาชีพได้เช่นกัน การตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพ การตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพสำหรับคน ๆ หนึ่ง ไม่ใช่เป็นเรื่องขบวนการที่ทำให้ตัวผู้ทำงานจะเหมาะสมกับโลกของงาน ซึ่งต้องค้นหาตัวเองให้เหมาะสมกับงาน

การจัดการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ ถือเป็น การจัดการศึกษาในเชิงสหวิทยาการและบูรณาการของ ศาสตร์และวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มุ่ง ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคคล ชุมชน ครอบครัว และสังคม (จันทร์พร ช่วงโชติ, 2548) โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย 4 คือ เรื่องของที่อยู่อาศัย อาหารการกินและเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม (มณี โกสุมาต, 2540) หลักสูตร การเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์จึงมุ่งเตรียมคนเข้าสู่ การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเน้น ความสามารถในการในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดการ การพัฒนาเทคโนโลยี การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการประกอบอาชีพโดยเฉพาะ อาชีพอิสระ เนื่องจากวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์ สามารถนำมาประกอบอาชีพอิสระได้ง่าย และได้รับการ สนับสนุนอย่างมากในหลักสูตรปัจจุบัน ประกอบกับ ผู้สำเร็จการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์นั้นวันจะมีจำนวน เพิ่มขึ้นแต่ปริมาณหรือตำแหน่งงานที่รองรับมีจำกัด หนทางหนึ่งที่พอจะแก้ไขสถานการณ์นี้ได้ คือ การ ประกอบอาชีพอิสระด้วยตนเอง (ประเชิญ ครูไพศาล, 2537)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผู้ที่จบการศึกษาจากสาขาคหกรรมศาสตร์เป็นวิชาการทำงานอาชีพที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน พัฒนาบุคลิกภาพ ตลอดจนค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะด้าน อันเป็นพื้นฐานในการ ประกอบอาชีพในอนาคต ในสภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ อาชีพอิสระอาจเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของแต่ละสถาบันที่ผลิตบุคลากรด้าน คหกรรมศาสตร์ได้ และยังมีทางเลือกในการประกอบ

อาชีพได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นงานของภาครัฐ ภาคเอกชน หรือแม้แต่การประกอบธุรกิจส่วนตัว ที่เป็นอีกอาชีพหนึ่งสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความสนใจ ดังนั้น การศึกษาถึงวิถีทางเข้าสู่อาชีพ ระบบการจัดการและวิธีการดำเนินงาน ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าและอุปสรรค ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมของนักศึกษาคหกรรมศาสตร์ จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความ ต้องการประกอบอาชีพเป็นเป้าหมายหนึ่งของการจัดการ ศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มุ่งให้บัณฑิตได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการสร้างงาน สร้างอาชีพตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ

1. ศึกษาวิถีทางเข้าสู่อาชีพอิสระของผู้สำเร็จ การศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
2. ศึกษากระบวนการจัดการและวิธีการ ดำเนินงานอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาทาง คหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
3. ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ อิสระของผู้สำเร็จการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านกลุ่มศึกษา
กลุ่มศึกษาที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่จบการ ศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยเป็น ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการการประกอบอาชีพ อิสระที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางคหกรรมศาสตร์
2. ด้านเนื้อหา
3. ด้านระยะเวลา เดือนตุลาคม 2559 - กันยายน 2560

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ที่ ประกอบอาชีพอิสระโดยดำเนินการสัมภาษณ์ประกอบ การสังเกตการณ์ พร้อมทั้งบันทึกเสียงและจดบันทึก ข้อมูลด้วยตนเอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่จบการศึกษาแผนกวิชาคหกรรม ในสังกัด วิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่ประกอบอาชีพอิสระที่เกี่ยวข้อง ด้านคหกรรมศาสตร์ จำนวน 15 คน โดยใช้เกณฑ์การ พิจารณาคัดเลือก คือเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ 5 ประเภท คือ ประเภทอาหาร โภชนาการและเครื่องดื่ม ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ประเภทดอกไม้สด และงานประดิษฐ์ และประเภทเสริมสวยและความงาม

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่จบการ ศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ ในสังกัดวิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 15 คน และผู้ใช้บริการ ของผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท จำนวน 40 คน โดยผู้ที่จบการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์จะใช้เกณฑ์ การพิจารณาคัดเลือก คือเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดย่อมใน 4 ประเภท คือ อาหาร โภชนาการและเครื่องดื่ม เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ เสริมสวย ในการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ได้พูดคุยทำความเข้าใจ และชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยให้กับผู้ถูก สัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจใน การใช้บริการของผู้มาใช้บริการ เข้าใจในวิธีการดำเนินการ และการให้ข้อมูลตามประสบการณ์จริงของผู้ให้ สัมภาษณ์สำหรับประเภทของผู้ประกอบอาชีพอิสระ จำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 7 คน

2. ประเภทร้านดอกไม้สด ดอกไม้แห้ง และงานประดิษฐ์ จำนวน 4 คน
3. ประเภทร้านเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 3 คน
4. ประเภทร้านเสริมสวย จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi - Structured Interview)
2. แบบจดบันทึกจากการสังเกต ใช้บันทึกระหว่างการให้บริการลูกค้าที่มาใช้บริการอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท โดยสังเกตเกี่ยวกับ การให้บริการก่อนการขายและการบริการหลังการขาย มนุษย์สัมพันธ์กับผู้มาใช้บริการ สินค้าและผลิตภัณฑ์ ความพึงพอใจระหว่างการสนทนาระหว่างผู้ประกอบการอาชีพอิสระกับผู้มาใช้บริการ
3. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับใช้ประกอบการสัมภาษณ์เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูล วิธีทาง และแนวคิดในการเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบอาชีพอิสระแต่ละประเภท มีวิธีทางและแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับปัจจัย คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีและเหมาะสม ดังนี้

1. การเริ่มเข้าสู่อาชีพอิสระมีปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เส้นทางการเข้าสู่อาชีพอิสระประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1) รายได้จากการประกอบอาชีพอิสระ (2) ความชำนาญเฉพาะด้านในการประกอบอาชีพอิสระแต่ละประเภท (3) ทำในสิ่งที่ชอบส่งผลให้คุณภาพของสินค้าและบริการสามารถสนองตอบความต้องการของลูกค้า (4) การรับช่วงธุรกิจจากครอบครัวโดยการสานต่ออาชีพอิสระและพัฒนาอาชีพอิสระให้คงอยู่และเหมาะสมกับเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน

2. ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบอาชีพอิสระจำนวน 15 คน เป็นผู้ที่จบการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาจำแนกตามสาขา คือ สาขาคหกรรมทั่วไป จำนวน 9 คน สาขาอาหารและโภชนาการ จำนวน 5 คน และ สาขาเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 1 คน

3. ผู้ประกอบอาชีพอิสระในแต่ละประเภทจบการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาจำนวน 3 สาขาวิชา คือ สาขาอาหารและโภชนาการ สาขาคหกรรมทั่วไป สาขาเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย การประกอบอาชีพอิสระมีทักษะพื้นฐานทางด้านงานคหกรรมจากการเข้าอบรม หรือเรียนรู้จากหน่วยงานส่วนใหญ่จะเป็นเครือข่ายที่ส่งต่อความรู้ซึ่งกันและกันตลอดเวลา ไม่ได้เข้าร่วมในการอบรมหรือเรียนรู้ในด้านทักษะแต่อาศัยประสบการณ์ในการพัฒนาฝีมือแต่ละขั้นอย่างต่อเนื่อง ด้านความรู้การเป็นเจ้าของกิจการจะอาศัยประสบการณ์จากการประกอบอาชีพอิสระและการประเมินผลจากสภาพจริงในการให้การตอบรับสินค้าหรือบริการของผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่

4. แนวคิดในการประกอบอาชีพอิสระ จากผู้ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 15 คน มีแนวคิดที่ทำอาชีพอิสระ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านทำในสิ่งที่ชอบ จำนวน 13 คน (2) ความชำนาญเฉพาะด้านในการประกอบอาชีพอิสระของตนเอง และยังส่งผลต่อความต้องการของผู้บริโภค (2) ด้านการรับช่วงธุรกิจจากครอบครัว จำนวน 2 คน เป็นการต่อยอดและการพัฒนาสินค้าหรือบริการให้สนองตอบความต้องการของผู้บริโภคในเศรษฐกิจปัจจุบัน

5. คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพอิสระสามารถแบ่งได้ตามลักษณะได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) ทักษะการจัดการ ถือเป็นคุณลักษณะที่ผู้ประกอบอาชีพอิสระทุกคนให้ความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่า เป็นคุณลักษณะที่ควรให้ความสำคัญเพราะการจัดการอาชีพอิสระของ

ตนเองให้ลงตัวจะส่งผลให้การจัดการในทุกด้านเป็นไปได้ด้วยดี (2) มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญรองลงมาจากทักษะการจัดการ ที่ลงตัวแล้ว ผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้มาใช้บริการที่จะสนองตอบความต้องการของผู้มาใช้บริการและการบอกต่อการใช้บริการที่จะส่งผลให้อาชีพอิสระมีความมั่นคงและยั่งยืน (3) ค่านิยมการประกอบการ เป็นคุณลักษณะที่จะเกิดขึ้นที่ต่อเมื่อคุณลักษณะ ทักษะการจัดการ และคุณลักษณะ มีมนุษยสัมพันธ์ เกิดขึ้นก่อนถึงจะส่งผลต่อคุณลักษณะด้านค่านิยมการประกอบการ

ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในการประกอบอาชีพอิสระ

1. การวางแผนและการเขียนแผนในการประกอบอาชีพอิสระรวมถึงการกำหนดระเบียบหรือข้อปฏิบัติ การวางระบบงานอาชีพอิสระในแต่ละประเภทสำหรับตัวผู้ประกอบอาชีพอิสระเองและพนักงาน ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะมีการเขียนแผนในการทำงานทุกขั้นตอนเพื่อวางแผนการแบ่งงานให้กับพนักงานทุกคนตามหน้าที่รับผิดชอบ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการทำงานในทุกขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและงานเสร็จตามกำหนดการอย่างมีคุณภาพ

2. ลักษณะ/ประเภทของอาชีพอิสระ จำนวน 15 คน แยกตามประเภทของอาชีพอิสระ 4 ประเภท มีลักษณะธุรกิจเจ้าของคนเดียว ได้แก่ (1) ประเภทอาหาร โภชนาการและเครื่องดื่ม เป็นประเภทกิจการบริการ (2) ประเภทงานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ เป็นประเภทธุรกิจการผลิต และประเภทธุรกิจบริการ (3) ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย เป็นประเภทธุรกิจ กิจการการผลิต ประเภทกิจการการค้าส่ง และประเภทกิจการการค้าปลีก (4) ประเภทเสริมสวยและความงาม เป็นธุรกิจประเภทการบริการ

3. พนักงานและบุคลากรของผู้ประกอบอาชีพอิสระจำนวน 15 คน ทั้ง 4 ประเภทของอาชีพอิสระ ได้แก่ (1) ประเภทอาหารและโภชนาการ พนักงานและบุคลากร จำนวน 4 คน (2) ประเภทงานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ พนักงานและบุคลากร จำนวน 5 คน (3) ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย พนักงานและบุคลากร จำนวน 2 คน (4) ประเภทเสริมสวยและความงาม ไม่มีพนักงานและบุคลากร

4. ระบบการทำงานและหน้าที่การปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาชีพอิสระและพนักงาน โดยแยกตามประเภทของอาชีพอิสระ 4 ประเภท ได้แก่ (1) ประเภทอาหาร โภชนาการและเครื่องดื่ม เป็น กิจการร้านขนาดเล็ก และกิจการร้านขนาดกลาง การแบ่งหน้าที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน ได้แก่ กิจการร้านขนาดเล็ก มีพนักงานจำนวน 1 คน หน้าที่การปฏิบัติงาน คือ เป็นผู้ช่วยด้านสถานที่และการบริการ กิจการร้านขนาดกลาง-ใหญ่ พนักงานจำนวน 4-5 คน หน้าที่การปฏิบัติงาน แบ่งหน้าที่ด้านงาน บริการ ด้านการผลิต ด้านการดำเนินงานของอาชีพอิสระ (2) ประเภทงานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ ไม่มีพนักงานประจำส่วนบุคลากรของร้านจะมีการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดและความชำนาญของชิ้นงานโดยกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน คือ งานต้องมีคุณภาพและเสร็จตามเวลาที่กำหนด (3) ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย มีพนักงานจำนวน 3-4 คน หน้าที่การปฏิบัติงาน แบ่งงานตามความถนัดและความชำนาญ ของชิ้นงานแต่ละแบบและส่งงานตามเวลาที่กำหนด (4) ประเภทเสริมสวยและความงาม ไม่มีพนักงานประจำ หน้าที่ทุกอย่าง ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการด้วยตนเอง

5. ชั่วโมงการทำงานของผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท โดยเฉลี่ยชั่วโมงต่อวัน ได้แก่ ประเภทอาหาร โภชนาการและเครื่องดื่ม จำนวนชั่วโมงการทำงานของผู้ประกอบอาชีพอิสระและพนักงานของร้าน เฉลี่ย 8 ชั่วโมงต่อวัน ประเภทงานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ จำนวนชั่วโมงการทำงานของผู้ประกอบ

อาชีพอิสระและพนักงานของร้านเฉลี่ย 8 ชั่วโมงต่อวัน ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวนชั่วโมงการทำงานของผู้ประกอบอาชีพอิสระและพนักงานของร้าน จะมีความแตกต่างกับอาชีพอิสระประเภทอื่นเนื่องจาก กิจกรรมเป็นประเภทการผลิต และกิจกรรมคำสั่งการทำงานจะขึ้นอยู่กับจำนวนชิ้นงานของพนักงานที่รับเหมาไปและส่งงานตามเวลาที่กำหนด โดยจะกำหนดเป็นจำนวนชิ้น และ จำนวนวัน โดยการส่งงานแต่ละครั้ง จะอยู่ระหว่าง 3 - 5 วัน ประเภทเสริมสวย จำนวนชั่วโมงการทำงานของผู้ประกอบอาชีพอิสระและพนักงานของร้าน จะเฉลี่ยไม่เกิน 8-9 ชั่วโมงต่อวัน ความแตกต่างคือการทำงานจะทำงานช่วง 14.00 - 22.00 น.ตามความต้องการของผู้มาใช้บริการ และอาจมีการนัดหมายเวลานอกเหนือจากที่กำหนด ตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการ

6. การประกอบอาชีพอิสระ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท มีความพึงพอใจในรายได้แต่ละเดือน จึงถือว่าประสบความสำเร็จ ถ้าเปรียบเทียบกับปัจจุบัน สิ่งที่จะทำให้การประกอบอาชีพอิสระประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระมานาน มีการปรับเปลี่ยนตามสภาพการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้อาชีพอิสระมีความมั่นคงตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันและเตรียมความพร้อมการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เหตุผลการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจก็จะส่งผลให้สามารถปรับเปลี่ยนสินค้าหรือบริการของอาชีพอิสระ เพื่อความมั่นคงของอาชีพอิสระ

7. คู่แข่งในการประกอบอาชีพอิสระ เริ่มแรกของการประกอบอาชีพอิสระ คู่แข่งจะมีน้อยมาก เปรียบกับปัจจุบันคู่แข่งทางอาชีพมีมากขึ้น ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องมีการปรับเปลี่ยนสินค้าและบริการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และสิ่งที่ต้องยังอยู่ คือ คุณภาพของสินค้าและบริการ ถือ

เป็นการตลาดที่รองรับจำนวนคู่แข่งทางการตลาดที่มีมากขึ้นได้ถูกทางและถูกต้อง ทำให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพอิสระ

8. การประเมินผลการทำงาน ของผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท เนื่องด้วยเป็นการประกอบอาชีพที่จัดอยู่ในกิจการการผลิตและการบริการดังนั้น การประเมินผลการทำงาน หลักๆ คือ ประเมินจากผู้มาใช้บริการมีการตอบสนองในด้านบวกหรือลบ ซึ่งสังเกตได้จากปริมาณการใช้บริการของผู้มาใช้บริการ และการบอกต่อการให้บริการ ฯลฯ

9. ด้านการเงินในการดำเนินการในการประกอบอาชีพอิสระ การลงทุนประกอบอาชีพอิสระของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ลงทุนด้วยงบประมาณตนเอง ครอบครัวมีส่วนร่วมในการร่วมลงทุน การลงทุนที่แตกต่างกัน คือ การลงทุนด้วยด้วยงบประมาณตนเอง ลงทุนมากกว่า 30,000 บาท และครอบครัวมีส่วนร่วมในการร่วมลงทุนลงทุนด้วยงบประมาณในการลงทุน 100,000 บาท หลักการบริหารจัดการด้านการเงินเป็นการหมุนเวียนเงินสดของผู้ประกอบอาชีพอิสระเอง โดยรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 30,000 - 100,000 บาท ต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท จะขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายในส่วนของวัสดุ อุปกรณ์ หรือวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาชีพอิสระที่มีการผลิตสินค้าในการให้บริการ ความสำคัญในด้านการผลิตสินค้าหรือบริการเป็นจุดเด่นของการประกอบอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภทเพื่อการตอบสนองด้านการเงินที่มีการลงทุนไป

10. ด้านการตลาด เริ่มต้นจากสินค้าหรือบริการ ประเภทอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท คือ ประเภทอาหารโภชนาการและเครื่องดื่ม ประเภทงานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ประเภทเสริมสวยและความงาม โดยมีเอกลักษณ์และความโดดเด่นที่แตกต่างกัน โดยแยกตามประเภท 4

ประเภทได้แก่ประเภทอาหาร โภชนาการและเครื่องดื่ม เอกลักษณ์และความโดดเด่น ด้านรสชาติ สีกลิ่น และหน้าตาของสินค้า การบริการที่สนองตอบความต้องการของผู้มาใช้บริการที่เป็นกันเอง ประเภทงานดอกไม้สด และงานประดิษฐ์ เอกลักษณ์และความโดดเด่น ด้านสินค้าที่มีคุณภาพทั้งด้านผลงาน ด้านเวลา ด้านราคาที่เหมาะสม และการบริการที่สนองตอบความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย เอกลักษณ์และความโดดเด่น ด้านรูปแบบสินค้า และคุณภาพสินค้า ตามสมัยนิยม และสามารถสนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการ ประเภทเสริมสวยและเอกลักษณ์และความโดดเด่น ด้านผลงานที่มีคุณภาพ ราคาสมควรแก่ทักษะด้านฝีมือ ด้านเวลา ที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้มาใช้บริการและสนองตอบความต้องการของผู้มาใช้บริการได้

จากความโดดเด่นของอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภทที่ส่งผลต่อการแข่งขันด้านการตลาดที่จะสูงขึ้นหรือต่ำลง คือ กลยุทธ์ด้านสินค้า/บริการจะให้ความสำคัญในด้านคุณภาพของสินค้า ราคาสินค้า การให้บริการ กลยุทธ์ด้านการโฆษณา อาชีพอิสระประเภทงานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ ประเภทอาหารและโภชนาการ ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ประเภทน้ำและเครื่องดื่ม ประเภทเสริมสวยและความงาม จะใช้กลยุทธ์ด้านการโฆษณาผ่านสื่อและเทคโนโลยี และการบอกต่อจากคุณภาพของสินค้า/บริการ

11. ด้านการผลิต ประเภทอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท จะมีการผลิตที่ต่างใช้ฝีมือของพนักงานทั้งสิ้น เนื่องจากงานแต่ละประเภทไม่เหมาะสมกับการใช้เครื่องจักรได้แก่ ประเภทอาหาร โภชนาการและเครื่องดื่ม ประเภทงานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ ประเภทเสริมสวยและความงาม ส่วนอาชีพอิสระที่มีขั้นตอนการผลิตที่ต้องอาศัย ทั้งแรงงานและ เครื่องมือ/เครื่องจักรในการผลิตสินค้า/บริการ ในทุกขั้นตอนการผลิตคือ ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

12. ด้านทักษะและความรู้ของผู้ประกอบการ ของอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท โดยอาชีพอิสระ 2 ประเภท คือ ประเภทงานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย บุคลากรและพนักงาน มีความจำเป็นมากที่จะต้องมีความรู้และทักษะในการผลิตสินค้า/บริการ อาชีพอิสระ 2 ประเภท คือ ประเภทอาหาร โภชนาการและเครื่องดื่ม ประเภทเสริมสวยและความงาม บุคลากรต้องมีความรู้และทักษะในการผลิตสินค้าและบริการ ส่วนแรงงานไม่จำเป็นจะต้องมีความรู้และทักษะในการผลิตสินค้าและบริการ

13. ด้านวิธีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ สินค้า/บริการ ผู้ประกอบการมีการตรวจสอบด้วยตนเอง ทุกครั้งที่สินค้า/บริการเพื่อควบคุมคุณภาพที่จะส่งมอบให้กับผู้มาใช้บริการ

14. ด้านความพึงพอใจของผลผลิตของสินค้า/บริการ จะขึ้นอยู่กับสินค้าและบริการที่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภทจะสนองตอบความต้องการให้ผู้ใช้บริการให้เกิดความพึงพอใจ และการให้บริการของผู้ประกอบการที่มีต่อผู้ให้บริการ

15. ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ อิสระ ทั้ง 4 ประเภท ส่วนใหญ่ปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นปัญหาด้านเวลา เนื่องจากขั้นตอนการผลิตสินค้าและบริการ ด้านแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ก็ต้องอาศัยเวลาในทุกขั้นตอน

อภิปรายผล

แนวคิดในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระ จากการศึกษาพบว่า แนวคิดในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระ ประดับด้วย 2 ปัจจัย คือ 1) การตัดสินใจลงทุนด้วยตนเอง และ 2) การรับช่วงธุรกิจของครอบครัว จากแนวคิดในการเลือกประกอบอาชีพอิสระประกอบด้วยปัจจัยหลัก/แนวคิดในการเข้าสู่อาชีพ 4 ปัจจัย คือ 1) รายได้ 2) ความชำนาญเฉพาะด้าน 3) ทำในสิ่งที่ชอบ 4) ค่านิยมในการประกอบอาชีพ

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรชัย บัวเกิด (2537) และ สุรนาท ชมะณะรงค์ (2548)

วิธีการดำเนินงานของการประกอบอาชีพอิสระ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเงิน มีการลงทุนเริ่มต้นตั้งแต่ 10,000-30,000 บาท 2) ด้านการตลาด มีกลยุทธ์ทาง ด้านสินค้า/บริการด้านคุณภาพของสินค้า/บริการ และ กลยุทธ์ด้านการโฆษณาจะมีการโฆษณาผ่านสื่อ เทคโนโลยีและการบอกต่อของผู้ใช้บริการ 3) ด้านการผลิต การผลิตสินค้า/บริการของอาชีพอิสระ 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทอาหาร โภชนาการ และเครื่องดื่ม ประเภท งานดอกไม้สดและงานประดิษฐ์ ประเภทเสริมสวยและความงาม ด้านการผลิตสินค้า/บริการนั้น มีขั้นตอนการผลิตสินค้า/บริการ ที่ต้องการคุณภาพของสินค้าที่ตรงตาม ความต้องการของผู้มาใช้บริการ ส่วนประเภทเสื้อผ้าและ เครื่องแต่งกาย นอกจากใช้แรงงานจะต้องอาศัยเครื่องมือและเครื่องจักรในขั้นตอนการผลิต 4) ด้านบุคลากร ของอาชีพอิสระทั้ง 4 ประเภท จำนวนบุคลากรหลัก คือ ตัวผู้ประกอบการเป็นหลักในการประกอบอาชีพอิสระ และมีพนักงาน/แรงงาน โดยแยกได้ 2 ประเภท คือ ประเภทพนักงานประจำมีจำนวนไม่เกิน 2 คน และ ประเภทพนักงานไม่ประจำมีจำนวนมากกว่า 3 คน

ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพอิสระ จากการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ปัญหาด้านบุคลากรที่ไม่มีทักษะและความรู้เฉพาะ ด้านส่งผลให้การดำเนินงานด้านการผลิต/บริการส่งผล ให้เกิดปัญหาด้านเวลาที่ต้องใช้เวลาเพิ่มมากขึ้นเกิน ความจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ นนทลี พรธาดาวิทย์ (2545) ที่กล่าวถึงการประกอบอาชีพอิสระหรือธุรกิจส่วนตัวเป็นทางเลือกหนึ่งที่ได้รับการสนใจนำมาใช้แก้

ปัญหาการว่างงาน ซึ่งในระยะหลังแนวโน้มของบัณฑิต ที่สนใจการประกอบอาชีพอิสระย่อมเพิ่มสูงขึ้นเป็น ลำดับ

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านแนวคิดในการเข้าสู่อาชีพอิสระเป็น ผลดีต่อผู้ที่กำลังศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการในการเข้าสู่อาชีพอิสระในอนาคต ได้อย่างมีระเบียบแบบแผนในการเข้าสู่อาชีพอิสระอย่าง มีคุณภาพ

2. ด้านวิธีการดำเนินงานในการประกอบ อาชีพอิสระเป็นแนวทางการศึกษาวิธีการดำเนินงาน การประกอบอาชีพอิสระ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านบุคลากร

3. สำหรับผู้ที่ศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ ควร มีการเตรียมความพร้อมของตนเองที่จะก้าวสู่อาชีพ อิสระ การวางแผนเป้าหมายในการประกอบอาชีพอิสระของ ตัวเอง มีความตั้งใจ มีความรัก ความชอบในอาชีพอิสระ กิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการเฝ้าหาความรู้ที่หลากหลายทั้ง ความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ ความรู้ด้านเทคโนโลยี ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ความรู้ด้านการบริการ ธุรกิจ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เชื่อมโยงให้เข้ากันกับการ ประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งการฝึกตนเองด้านความ อดทน และการศึกษาความรู้ในสาขาที่เรียนอย่างจริงจัง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีวินัย มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ และมีความภาคภูมิใจใน วิชาชีพคหกรรมศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์พร ช่างโชติ. (2548). **การประกอบธุรกิจขนาดย่อม**. กรุงเทพฯ: ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นนท์ลี พรธาดาวิทย์. (2545). **วิถีดนตรีศาสตร์ในประเทศไทย: บทสะท้อนวิสัยทัศน์และกระบวนทัศน์จากปัจจุบันสู่อนาคต**. ดุษฎีนิพนธ์ ภาควิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประเชิญ ครูไพศาล. (2537). **วิชาชีพดนตรีศาสตร์**. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- พรชัย บัวเกิด. (2537). **ค่านิยมของผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ**. วารสารการวิจัยทางการศึกษา.
- มณี โกสุมาศ. (2540). **พฤติกรรมการสอนดนตรีศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). **ฐานข้อมูลนักศึกษา**. กรมอาชีวศึกษา.
- สุรนาท ชมะณะรงค์. (2548). **การบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท**. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Boemer, KathleenH. (1992). Wastewater management and resource recovery intensive rural industries Australia. Division of Water Resource, **Camberra Australia**, 26 (2), pp.201-208.
- Galinno, Jose. (2002). And FSQlto the management of rural accommodation. **Tourism Management**, 23(6), pp.623-629.
- Nhantumbo, I. (2001). Goal programming: Application in the management of the Miombo Woodland in Mozambique. **European Journal of Operation research**, 133 (2), pp. 310-322.
- Samuel, P.S. (1995). Economic development and rural industry in Korea and Taiwan. **World Development**, 10(11), pp.973-990.